

مختصری از زندگانی
عشره مبشره
(ده یار بهشتی)

مؤلف:

محمد صالح عوض

مترجم:

رئوف محمودی

ویراستار:

عثمان نقشبندی

انتشارات کردستان

سنندج

سرشناسه	:	عوض، محمد صالح Awad, Muhammad Salih
عنوان قراردادی	:	العشره المبشرون بالجنته. فارسی.
عنوان و نام پدیدآور	:	عشره مبشره (ده یار بهشتی) / مؤلف محمد صالح عوض؛ مترجم رئوف محمودی
مشخصات نشر	:	سنندج: انتشارات کردستان، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	:	۲۲۹ ص.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۰-۰۰۸-۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص ۲۱۹ - ۲۲۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	:	صحابه -- سرگذشتنامه.
شناسه افزوده	:	محمودی، رئوف، ۱۳۵۴ - ، مترجم.
رده بندی کنگره	:	۱۳۸۷ ۵۰۴۱/ع۹۶/۶ BP۲۸
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۹۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۲۲۹۷۹۳

تمام حقوق مادی و معنوی این کتاب محفوظ و مخصوص
انتشارات کُردستان (سنندج) است
و هرگونه تجدید چاپ یا استفاده‌ی الکترونیکی و دیجیتالی از آن، بدون اطلاع و
اجازه‌ی ناشر، ممنوع و خلاف اصول شرعی و اخلاقی و قابل پیگرد قانونی است.

انتشارات کُردستان

سنندج، پاساژ عزتی، تلفن: ۰۸۷ ۳۳۱۶۵۳۸۲

مختصری از زندگانی

عشره مبشره

(ده یار بهشتی)

مؤلف:

محمد صالح عوض

مترجم:

رئوف محمودی

ویراستار:

عثمان نقشبندی

نوبت و سال چاپ:

اول: ۱۳۹۴

تیراژ:

جلد ۳۰۰۰

شابک: ۰۰-۰۰۸-۹۸۰-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۸۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه
۲۳	✓ بخش اول: ابوبکر صدیق رضی الله عنه
۲۴	اسم و نسب ابوبکر رضی الله عنه
۲۵	مشخصات ظاهری ابوبکر رضی الله عنه
۲۵	اسلام آوردن ابوبکر رضی الله عنه
۲۷	مناقب ابوبکر رضی الله عنه
۳۱	بردباری و تواضع ابوبکر رضی الله عنه
۳۳	پرهیزگاری ابوبکر رضی الله عنه
۳۴	زهد ابوبکر رضی الله عنه

- ۳۵ ..... خلافت ابوبکر رضی الله عنه
- ۳۷ ..... حوادث زمان خلافت ابوبکر رضی الله عنه
- ۳۷ ..... ۱. گسیل داشتن سپاه اسامه
- ۳۸ ..... ۲. جنگ با اهل رده
- ۴۰ ..... ۳. جمع آوری قرآن
- ۴۱ ..... ۴. فتح عراق
- ۴۱ ..... از سخنان و حکمت های ابوبکر رضی الله عنه
- ۴۳ ..... بیماری و وفات ابوبکر رضی الله عنه و رسیدن خلافت به عمر رضی الله عنه
- ۴۷ ..... ✓ بخش دوم: عمر فاروق رضی الله عنه
- ۴۸ ..... اسم و نسب عمر رضی الله عنه
- ۴۸ ..... تولد و پرورش عمر رضی الله عنه
- ۴۹ ..... مشخصات ظاهری عمر رضی الله عنه
- ۴۹ ..... اسلام آوردن عمر رضی الله عنه
- ۵۱ ..... خلافت عمر رضی الله عنه
- ۵۲ ..... از مناقب عمر رضی الله عنه
- ۵۵ ..... زهد عمر رضی الله عنه
- ۵۹ ..... پرهیزگاری و تقوای عمر رضی الله عنه
- ۶۴ ..... تواضع عمر رضی الله عنه
- ۶۷ ..... عدالت و توجه عمر رضی الله عنه به مردم
- ۷۶ ..... وقایع زمان خلافت عمر رضی الله عنه
- ۷۸ ..... نخستین های عمر رضی الله عنه
- ۷۹ ..... شهادت عمر رضی الله عنه

۸۰	چگونگی شهادت عمر رضی الله عنه
۸۴	تأثیر شهادت عمر رضی الله عنه بر مسلمانان
۸۶	از سخنان جاودانه‌ی عمر رضی الله عنه
۸۷	از وصایای عمر رضی الله عنه
۸۹	✓ بخش سوم: عثمان بن عفّان رضی الله عنه
۹۰	اسم و نسب عثمان رضی الله عنه
۹۱	ویژگی‌های ظاهری عثمان رضی الله عنه
۹۲	اسلام آوردن عثمان رضی الله عنه
۹۵	اخلاق و مناقب عثمان رضی الله عنه
۹۶	سخاوت و بخشش عثمان رضی الله عنه
۹۹	از مناقب عثمان رضی الله عنه
۱۰۱	زهد و تواضع عثمان رضی الله عنه
۱۰۳	خلافت عثمان رضی الله عنه
۱۰۵	حوادث زمان خلافت عثمان رضی الله عنه
۱۰۷	از سخنان جاوید عثمان رضی الله عنه
۱۰۸	فتنه‌ی بزرگ و شهادت عثمان رضی الله عنه
۱۰۹	اتهاماتی که متوجه عثمان رضی الله عنه گردید
۱۱۴	آغاز اختلاف و سیاست عثمان رضی الله عنه در قبال آن
۱۱۴	۱. نخستین اختلافات در کوفه
۱۱۶	۲. نخستین اختلافات در شام
۱۱۸	۳. نخستین اختلافات در مصر
۱۱۸	عبدالله بن سبا و تأثیر وی در شعله‌ور ساختن آتش فتنه

۱۲۰ ..... بالا گرفتن فتنه و شهادت عثمان رضی الله عنه

۱۲۷ ..... چگونگی شهادت عثمان رضی الله عنه

✓ بخش چهارم: علی بن ابی طالب رضی الله عنه ۱۳۳

۱۳۴ ..... اسم و نسب علی رضی الله عنه

۱۳۴ ..... مشخصات ظاهری علی رضی الله عنه

۱۳۵ ..... اسلام آوردن علی رضی الله عنه

۱۳۶ ..... از مناقب علی رضی الله عنه

۱۳۸ ..... فدایی بزرگ

۱۴۰ ..... زهد علی رضی الله عنه

۱۴۱ ..... پرهیزگاری علی رضی الله عنه

۱۴۲ ..... خلافت علی رضی الله عنه و فتنه‌ی بزرگ

۱۴۴ ..... واقعه‌ی جمل

۱۴۸ ..... واقعه‌ی صفین

۱۵۰ ..... شهادت علی رضی الله عنه

۱۵۲ ..... سخن پایانی

۱۵۵ ..... از اقوال و حکمت‌های علی رضی الله عنه

✓ بخش پنجم: طلحه بن عبیدالله رضی الله عنه ۱۵۹

۱۶۰ ..... اسم و نسب طلحه رضی الله عنه

۱۶۰ ..... مشخصات ظاهری طلحه رضی الله عنه

۱۶۰ ..... اسلام آوردن طلحه رضی الله عنه

۱۶۲ ..... از مناقب طلحه رضی الله عنه

۱۶۴	نبرد أحد... آن روز، روز طلحه رضی الله عنه بود!
۱۶۷	شهیدی که بر روی زمین راه می‌رود!
۱۶۸	بخشش و سخاوت طلحه رضی الله عنه
۱۷۰	شهادت طلحه رضی الله عنه
۱۷۱	✓ بخش ششم: زبیر بن عوام رضی الله عنه
۱۷۲	اسم و نسب زبیر بن عوام رضی الله عنه
۱۷۲	خصوصیات ظاهری زبیر رضی الله عنه
۱۷۳	اسلام آوردن زبیر رضی الله عنه
۱۷۴	زبیر رضی الله عنه پیشقراول مهاجران به حبشه
۱۷۵	مناقب زبیر رضی الله عنه
۱۷۸	پرهیزگاری زبیر رضی الله عنه
۱۷۸	زهد زبیر رضی الله عنه
۱۸۰	شجاعت زبیر رضی الله عنه
۱۸۰	زبیر در غزوه أحد رضی الله عنه
۱۸۱	شهادت زبیر رضی الله عنه
۱۸۵	✓ بخش هفتم: عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه
۱۸۶	اسم و نسب عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه
۱۸۶	مشخصات ظاهری عبدالرحمن رضی الله عنه
۱۸۷	اسلام آوردن عبدالرحمن رضی الله عنه
۱۸۸	عبدالرحمن رضی الله عنه در پیشاپیش مهاجران
۱۸۹	از مناقب عبدالرحمن رضی الله عنه

- بخشش و سخاوت عبدالرحمن رضی اللہ عنہ ۱۹۱
- سریہ دَوْمَةُ الْجَنْدَل ۱۹۳
- زهد و پرهیزگاری عبدالرحمن رضی اللہ عنہ ۱۹۴
- سرپرستی عبدالرحمن رضی اللہ عنہ بر امر حج ۱۹۵
- وفات عبدالرحمن رضی اللہ عنہ ۱۹۶

- ✓ بخش هشتم: سعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہ ۱۹۷
- اسم و نسب سعد بن ابی وقاص رضی اللہ عنہ ۱۹۸
- مشخصات ظاہری سعد رضی اللہ عنہ ۱۹۸
- اسلام آوردن سعد رضی اللہ عنہ ۱۹۸
- از مناقب سعد رضی اللہ عنہ ۲۰۰
- سعد رضی اللہ عنہ مردی مستجاب الدعوة ۲۰۴
- نبرد قادسیه ۲۰۶
- فتح مداین پایتخت ایران ۲۰۹
- وداع با دلاور نبرد قادسیه ۲۱۳

- ✓ بخش نهم: سعید بن زید رضی اللہ عنہ ۲۱۵
- اسم و نسب سعید بن زید رضی اللہ عنہ ۲۱۶
- اسلام آوردن سعید رضی اللہ عنہ ۲۲۰
- از مناقب سعید رضی اللہ عنہ ۲۲۰
- نبرد یرموک به روایت سعید رضی اللہ عنہ ۲۲۱
- سعید رضی اللہ عنہ مردی مستجاب الدعوة ۲۲۳
- وفات سعید رضی اللہ عنہ ۲۲۴

۲۲۵	✓ بخش دهم: ابو عبیده بن جراح رضی اللہ عنہ
۲۲۶	اسم و نسب ابو عبیده بن جراح رضی اللہ عنہ
۲۲۶	مشخصات ظاہری ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۲۷	اسلام آوردن ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۲۷	از مناقب ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۲۹	زُهد ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۳۱	تواضع ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۳۳	از موضع گیری های جاودان ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۳۳	۱. نبرد بدر
۲۳۵	۲. نبرد احد
۲۳۶	طاعون عمواس و وفات ابو عبیده رضی اللہ عنہ
۲۴۱	فهرست منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

سپاس و ستایش خداوند را سزاست، او را حمد و ثنا گفته، از او طلب مدد می‌کنیم و از او آموزش و هدایت می‌خواهیم و از بدی‌های نفس خویش و اعمال بد خود به خدا پناه می‌بریم. هرکس خداوند او را هدایت کند، گمراه کننده‌ای ندارد و هرکس خدا او را گمراه سازد، هدایتگری برای او نیست. گواهی می‌دهم که جز الله خدایی وجود ندارد و او یگانه و بی‌شریک است و گواهی می‌دهم که محمد بنده و رسول خداست - درود و سلام فراوان خدا بر او و آل و اصحاب او باد!

اما بعد؛ خداوند متعال می‌فرماید:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾. [الفتح: ۲۹].

«محمد فرستاده‌ی خداست و کسانی که با او هستند، در برابر کافران تند و سرسخت و نسبت به یکدیگر مهربان و دلسوزند. ایشان را در حال رکوع و سجود

و در حالی می‌بینی که فضل خدای را می‌جویند و رضای او را می‌طلبند. نشانه‌ی ایشان بر اثر سجده در پیشانی‌هایشان نمایان است. این، توصیف آن‌ها در تورات است، اما توصیف ایشان در انجیل چنین است که همانند کشتزاری هستند که جوانه‌های خود را بیرون زده و آن‌ها را نیرو داده و سخت نموده و بر ساقه‌های خویش راست ایستاده باشد، به گونه‌ای که کشاورزان را به شگفت می‌آورد تا کافران را به سبب آنان خشمگین کند. خداوند به کسانی که ایمان را بیاورند و کارهای شایسته نکنند، آموزش و پاداش بزرگی را وعده داده است».

به درستی که این تصویر شگفت‌انگیزی است که قرآن به شیوه‌ی بدیع خود ترسیم می‌کند: تصویری مرکب از چند صحنه از بارزترین حالات آن نسل برگزیده!

آن نسلِ الگویی که در ارتقای روحی و اخلاقی، سطحی والا را به ثبت رساند که عبادت، آن را صیقل داد و رکوع و فروتنی، روشنی و تابناکی را بر آن پوشانید؛ آن نسلی که کتب آسمانی آن را جاودانه ساخت و تورات و انجیل و قرآن با این اوصاف زیبا به توصیف او پرداختند؛ نسلی که بهتر بودن و برتر بودن مطلق بر سایر نسل‌ها صفت آن می‌باشد^۲ چنان‌که پیامبر ﷺ می‌فرمایند:

«خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَ يَمِينُهُ شَهَادَتَهُ».^۳

«بهترین مردم آن‌هایی هستند که در زمان من زندگی می‌کنند سپس کسانی که بعد از آن‌ها می‌آیند و سپس کسانی که بعد از آن‌ها خواهند آمد. سپس قومی

۱. في ظلال القرآن، سيد قطب: ۳۳۱/۶.

۲. السيرة النبوية الصحيحة، دكتور اكرم ضياء عمري: ۶۵۹/۲.

۳. به روایت بخاری: ۲۶۵ و مسلم: ۲۴۳۵.

به دوران خواهد رسید که شهادت آن‌ها بر سوگندشان و سوگندشان بر شهادتشان پیشی می‌گیرد».

این برتری و فضلِ نسلِ صحابه، از آنان الگویی والا برای مسلمانان در همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها قرار می‌دهد و مسلمانان به آنان چشم دوخته و به آنان می‌بالند و به اعمال آن‌ها اقتدا می‌نمایند و از سیره و روش آنان طلب ارشاد و هدایت می‌نمایند، چه، آنان نمادها و سمبل‌هایی رفیع و نشانه‌هایی هدایتگر و قدوه‌هایی شامخ گشتند که نسل‌های مسلمان با کمال افتخار و عزت و تمجید و تقدیر به آنان چشم می‌دوزند. ابن مسعود رضی الله عنه چه توصیف زیبایی از اصحاب می‌کند! آن‌جا که می‌گوید: هرکس از شما قصد تأسی را دارد، به اصحاب محمد صلی الله علیه و آله تأسی بجوید، چه، آن‌ها پاک‌نهادترین، داناترین، کم‌تکلف‌ترین، هدایت‌یافته‌ترین و نیکوترین افراد این امت بودند. قومی بودند که خدای تعالی آن‌ها را برای مصاحبت پیامبر خویش و برپایی دینش برگزید، پس فضل آن‌ها را بشناسید و از آثار آن‌ها تبعیت کنید، چه آن‌ها بر هدایت مستقیم و استوار بودند.

الکسیس کارل^۲ می‌گوید: مردم وقتی که کسی را نبینند که از او خوششان بیاید و آن‌ها را به شگفت آورد، احساس ناراحتی می‌کنند، اما خوشبختانه جامعه فقط متشکل از افراد زنده نمی‌باشد، چراکه بزرگانی که وفات یافته‌اند، همچنان در میان ما زنده‌اند!».

۱. السيرة النبوية الصحيحة، دکتر اکرم ضياء عمری: ۶۶۹/۲.

۲. پزشک فرانسوی‌الاصل مقیم آمریکا که جایزه‌ی نوبل را در علوم دریافت کرد، وی کتابی مشهور به نام «انسان، موجود ناشناخته» دارد. [این کتاب به فارسی هم ترجمه شده است - ویراستار].

از جمله‌ی این بزرگان، عشره مبشره هستند، (یعنی ده نفر از اصحاب که پیامبر ﷺ به آن‌ها مژده‌ی بهشت داد). از عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه روایت شده که پیامبر ﷺ فرمودند:

«أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ وَالزَّيْبُرُ فِي الْجَنَّةِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ فِي الْجَنَّةِ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فِي الْجَنَّةِ وَأَبُو عُبَيْدَةَ فِي الْجَنَّةِ»^۱

«ابوبکر، عمر، عثمان، علی، طلحه، زبیر، عبدالرحمن بن عوف، سعد بن ابی وقاص، سعید بن زید و ابوعبیده در بهشت هستند».

شاعر می‌گوید:

لِلْمُصْطَفَى خَيْرُ صَحْبٍ نَصَّ أَكْثَرُهُمْ فِي جَنَّةِ الْخُلْدِ نَصًّا زَادَهُمْ شَرَفًا
هُم طَلْحَةُ وَابْنُ عَوْفٍ وَالزَّيْبُرُ مَعَ أَبُو عُبَيْدَةَ وَالسَّعْدَانِ وَالْخُلَفَاءُ

«مصطفی ﷺ بهترین اصحاب را دارد و خود بیان فرموده که آن‌ها در بهشت جاودان هستند و با این فرموده بر شرف آنان افزوده است: آنان عبارتند از: طلحه و ابن عوف و زبیر و ابوعبیده و سعد بن ابن وقاص و سعید بن زید و چهار خلیفه‌ی راشد».

بشارت و مژده‌ی بهشت برای تعدادی از اصحاب ثابت شده است مانند: حاضران در نبرد بدر، صلح حدیبیه، بلال، عکاشه و غیر آنان؛ اما بشارت این ده نفر در یک جا - که همان حدیث سابق است - وارد شده است.

۱. ترمذی: ۲۹۴۶، مسند احمد ۱۶۷۵، شیخ احمد شاکر اسناد آن را صحیح دانسته است.

سؤالی که ما حق داریم پرسیم این است که چه چیزی موجب فضل و برتری این عده شد که به خاطر آن مژده‌ی بهشت به آنان داده شد؟ و چه کارهایی کردند که مستحق این بشارت گشتند؟ و آیا ما هم می‌توانیم یا در جای پای آنان بگذاریم و در نتیجه مثل آنان شویم؟

«در واقع، آنان بشر بودند و ویژگی بشریت و احساسات و نشانه‌های انسانی آن‌ها از ایشان جدا نشد و عواطف بشریشان نرُود، بلکه عروج پیدا کرد و از ناخالصی‌ها پاک گشت و سپس، فطرت لطیف و دلنشین آن‌ها برایشان باقی ماند و آنان از بالا رفتن به سوی والاترین درجات کمال مقدّر انسانی دست برنداشتند».^۱

علمای قدیم و جدید، نسل جوان را به تعمق و تدبّر در سیره‌ی رسول خدا ﷺ و اصحاب نمونه و مبارک‌نهاد او متوجه می‌سازند تا بر عشق به قهرمانی و قهرمانان، پرورش یافته، به اخلاق صاحبان شجاعت و جوانمردی و کرم و صداقت و پاکدامنی تأسی بجویند و قرآن کریم نیز ضرورت تحقق این روش را در اقتدا به صالحان را بیان کرده و می‌فرماید: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ فَبِهِدَاهُمْ أَقْتَدِهِ﴾ [الأنعام: ۹۰]: «آنان کسانی‌اند که خداوند ایشان را هدایت داده است، پس از هدایت ایشان پیروی کن».

اقتدا به پیامبر ﷺ شامل روش ایشان در امور دینی و دنیوی است، زیرا ایشان از روی هوا و هوس سخن نمی‌گویند؛ اما اقتدا به صالحان در اموری است که با آن از دیگران متمایز گشتند و آن چیزها با احکام و مقاصد شرع تطابق دارد و آن‌گاه از اجرای احکام شرع توسط آنان در زندگی، برای روشن شدن مسأله و معلوم شدن موضوع پیروی استفاده می‌شود.^۲

۱. فی ظلال القرآن: ۲۸۴۴/۵.

۲. السيرة النبوية الصحيحة، دکتر اکرم ضیاء عمری: ۶۷۷/۲.

هنگامی که قصد تألیف در این موضوع، عشره مبشره، کردم، چنین یافتم که کار آسانی است، اما وقتی که برای نوشتن مهتا شدم، دریافتم که موضوع بسیار مشکل و با هیبت و شکوهی است، چه، سخن گفتن در مورد اصحاب رسول خدا ﷺ و خصوصاً خلفای راشدین، دقت و احتیاط خاصی را می طلبد تا پای در لغزشگاه نیفتد.

پیامبر ﷺ می فرماید:

«اللَّهُ فِي أَصْحَابِي، لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا مِنْ بَعْدِي، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحَبِّي أَحَبَّهُمْ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِغَضِي أَبْغَضَهُمْ وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَمَنْ آذَى اللَّهَ يُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ».

«خدا را! خدا را! در مورد اصحاب من در نظر داشته باشید! بعد از من آن‌ها را هدف طعن و ناسزا و.... خود قرار ندهید، چه، هرکس آن‌ها را دوست بدارد به عشق من آن‌ها را دوست داشته و هرکس بغض آن‌ها را در دل داشته باشد، به خاطر بغض وی به من است و هرکس آن‌ها را بیازارد، مرا آزرد و هرکس مرا بیازارد خدا را آزرد و هرکس که خدا را بیازارد، خداوند او را هلاک می سازد».

و من، به خاطر این حدیث که آن را نصب العین خویش ساخته بودم پایی را پیش و پایی را پس می گذاشتم و مردد بودم، اما به خاطر عشق به اصحاب رسول خدا ﷺ دست به نوشتن بردم و گمان نمی کنم که حق موضوع را ادا کرده باشم. این کتاب فقط تلاشی متواضعانه برای شناختی از این نسل یگانه است و در آن، تلاش می کنیم که صفات متمایز و خصوصیات آن‌ها را بیان کنیم. آن‌ها الگویی زنده و واقعی برای جماعت مورد نظر اسلام هستند

و ما نیاز فراوانی به شناخت این برگزیدگان، عشره مبشره، داریم، خصوصاً در این دوران که در آن، الگوها گم شده‌اند.

استاد محمد عبده می‌گوید: «هنگامی که مردان بزرگ رو به کاستی می‌گذارند، نگاه مردم متوجه گذشته برای زیستن با آن مردان بزرگی می‌شود که با حکمت و موضع‌گیری‌های شجاعانه‌ی خود، خدمات بزرگی را به امت اسلام ارائه دادند، زیرا که مردم از داشتن قدوه و الگویی برای خود ناگزیرند».

و چه زیباست که الگوی ما، آن ده نفری باشند که مؤده‌ی بهشت به آن‌ها داده شد!

أُولَئِكَ آبَائِي فَأَجْنِبِي بِسُلُوبِهِمْ، إِذَا جَمَعْتُنَا يَا جَرِيرُ الْمَجَامِعِ!

در کاری که آغاز می‌کنم تنها از خدا کمک می‌خواهم و از کسانی که خطای علمی‌ای را در آن می‌یابند، می‌خواهم که مرا راهنمایی کرده، به من اطلاع دهند - خداوندشان پاداش دهد! - من مدعی عصمت از لغزش و کمال بی‌خلل نیستم و این تلاشی ناتوان است و به هر جا که برسد، باز هم بشری است و هیچ نوشته و قولی بشری، حالی از نقص و خلل و کجی نیست و همواره به بازبینی نیاز دارد و چنان‌که عماد اصفهانی می‌گوید: «من دریافته‌ام که هر انسانی روزی چیزی را بنویسد، فردای آن روز حتماً می‌گوید: این مطلب اگر تغییر می‌کرد، بهتر بود و اگر این مطلب اضافه می‌شد، نیکوتر بود و اگر این را جلو می‌انداختم، بهتر بود و اگر این مطلب

۱. معنی شعر: نیاکان و پدران من اینان هستند؛ پس - ای جریر! - وقتی در مجالس و مجامع گرد هم آمدیم، مانند آن‌ها را برایم بیاور و نشان ده!

را نمی‌آوردم، زیباتر بود، این، از بزرگ‌ترین عبرت‌ها و دلیل استیلاي نقص بر همه‌ی بشریت است». از خدای متعال خواستارم که این عمل را خالصانه و برای خود قرار دهد و از ما بپذیرد و بهره و نصیبی برای شیطان در آن قرار ندهد و آن را در میزان حسنات من در روز آخرت قرار دهد.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

محمد محمد صالح عوض

دارای اجازه عالی در حدیث شریف و علوم آن

دانشگاه الأزهر

تألیف این کتاب، شب دوشنبه، ۲۷ ربیع الآخر سال ۱۴۱۸

برابر با ۱۹۹۷/۸/۲۱ م به پایان رسید.